

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-624-9-36>

ENGLISH EUPHEMISMS AS A TOOL OF POLITICAL COMMUNICATION

АНГЛОМОВНІ ЕВФЕМІЗМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Tyshchenko E. V.

*Master's degree candidat,
Sumy State Pedagogical University
named after A. S. Makarenko
Sumy, Ukraine*

Тищенко Е. В.

*здобувач рівня «Магістр»,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Як відомо, політична комунікація є мистецтвом впливу, переконання та формування суспільної думки. Для цього політики часто вдаються до використання евфемізмів – спеціальних слів-замінників, які приховують неприємну дійсність. Евфемізми виконують роль стратегічного буфера між жорсткою реальністю та суспільним сприйняттям. Хоча наукова думка не сформувала єдиного визначення політичного евфемізму, його сутність полягає у відборі та переосмисленні окремих характеристик явища для досягнення конкретної комунікативної мети. Отже, як справедливо зауважує Януш [1, с. 78], саме розбіжність ідеологічних парадигм породжує багатовекторність та полісемантичність політичного дискурсу.

Ця особливість знаходить яскраво втілення у промовах президентів США, які слугують яскравим полем для демонстрації того, як м'які, завуальовані вирази стають потужним інструментом формування громадської думки. Вивчаючи їх, можна побачити як евфемізми допомагають досягти політичних цілей, а саме: ненав'язливо пропагувати ідеї, м'яко переконувати громадян, уникати прямої відповідальності за непопулярні рішення та зберігати бездоганний імідж держави та її керівника. Аналіз конкретних промов президентів США свідчить, що евфемізми є не випадковим стилістичним вибором, а системним інструментом політичної комунікації.

Дослідження сфери застосування політичних евфемізмів дозволяє виокремити їх основні типи, серед яких ключове місце посідають військові, суспільно-політичні, дипломатичні та юридичні евфемізми. Розглянемо кожен тип евфемізмів в промах американських президентів.

Американські президенти, виступаючи перед нацією та світом, часто стикаються з необхідністю говорити про складні, болючі чи суперечливі теми. Військові евфемізми стають їхнім основним

помічником у цьому. Вони виконують функцію психологічного пом'якшення, мінімізуючи емоційний вплив описів військових конфліктів та їх наслідків. Їх системне використання політиками та військовими керівниками спрямоване на запобігання масовій паніці, підтримку суспільного оптимізму та захист міжнародного іміджу країни. Яскравим прикладом такої мовної стратегії є промова Барака Обами від вересня 2014 року щодо початку військових дій проти ІДІЛ [5]. ***Our objective is clear: we will degrade, and ultimately destroy, ISIL through a comprehensive and sustained counter-terrorism strategy.*** В цій промові можна чітко простежити системне використання військових евфемізмів, як інструменту політичної комунікації. Президент послідовно застосовує низку мовних стратегій, щоб певним чином презентувати громадський характер та масштаби запланованих військових дій. Перш за все, звертає на себе увагу формулювання головної мети: ***«will degrade, and ultimately destroy»*** – ***«нослабитимі і зрештою знищитимі ІДІЛ»***. Ключовим тут є слово ***«to degrade»*** – ***«нослабитимі»***, яке є класичним евфемізмом. Воно перетворює складний і кривавий військовий конфлікт на технократичний процес, схожий на поетапне зниження ефективності механізму. Ця лексична підміна дозволяє уникнути прямих асоціацій з масштабними бойовими діями та створює враження контролюваного та цілеспрямованого процесу.

Ще більш значущим у цій промові є використання відомого виразу ***«boots on the ground»*** – ***«чоботи на землі»***. ***«It will not involve American boots on the ground. Instead, we will strengthen our partners through training and equipment, and provide them with advise and assist teams»***. Цей евфемізм виконує стратегічно важливу функцію – він дозволяє технічно заперечувати розгортання регулярних військ, навіть якщо мова йде про присутність інших військових контингентів. Таке формулювання спрямоване на те, щоб заспокоїти американську громадськість, яка побоювалася повторення сценарію масштабного втручання за зразком війни в Іраку.

Далі президент описує методи протидії терористам через такі поняття, як ***«strengthen our partners»*** – ***«посилення партнерів»***, ***«training and equipment»*** – ***«навчання та обладнання»***, ***«advise and assist teams»*** – ***«групи радників і допомоги»***. Цілий набір евфемістичних виразів слугує для того, щоб представити пряму військову участь США у конфлікті як технічну та фінансову підтримку. Замість того, щоб говорити про участь у бойових діях, акцент робиться на «навчанні» та «порадах», що формує образ США не як сторони конфлікту, а як «сили, що допомагає».

Таким чином, через аналіз цієї промови чітко видно, як евфемізми виконують роль стратегічного буфера між жорстокою реальністю війни

та суспільним сприйняттям. Вони дозволяють політику представити агресивні військові дії у формі сприйняття технократичного завдання; мінімізувати громадські побоювання щодо можливих втрат серед американських військових; зберегти імідж США як держави, яка не веде масштабних наземних війн, навіть активно приймаючи участь у збройному конфлікті. Цей приклад наочно демонструє, що евфемізми в політичній комунікації є не випадковим стилістичним вибором, а продуманим інструментом формування суспільної думки та управління громадським сприйняттям складних і суперечливих рішень.

Суспільно-політичні евфемізми становлять особливу категорію мовних засобів, що слугують для переосмислення соціальних, економічних та внутрішньополітичних процесів. Їхня маніпулятивна сила полягає в здатності формувати певну інтерпретацію дійсності через семантичне маскування. У політичній практиці такі лексичні конструкції регулярно використовуються для трансформації суспільного сприйняття, коли прямолінійні описи проблемних явищ замінюються витонченими перефразуваннями, що радикально змінюють їхнє сприйняття. У промові про боротьбу з інфляцією у 2022 році Байден [2] неодноразово вживав вираз *«building a better America»* – *«побудова кращої Америки»*, описуючи економічні процеси. Цей евфемізм слугував для семантичного камуфляжу таких явищ, як *«fighting inflation»* – *«боротьба з інфляцією»*, *«economic crisis»* – *«економічна криза»* для позитивного забарвлення образу майбутнього. Застосування цього маніпулятивного механізму формував у громадян враження, що поточні економічні труднощі є невід’ємною частиною масштабного позитивного процесу, а не наслідками політичних помилок чи зовнішніх факторів. Таким чином, такий підхід дозволяє пере направити громадську увагу з критики поточної економічної політики на позитивний образ майбутнього. Евфемізм *«building a better America»* виконує роль семантичного щита, що робить будь-яку критику поточних економічних проблем менш виправданою, адже «неможливо бути проти побудови кращої Америки». Цей приклад демонструє, як суспільно-політичні евфемізми трансформують дискурс, перетворюючи негативні явища на невід’ємні етапи «покращення» або «вдосконалення», тим самим ускладнюючи їхню об’єктивну оцінку та критику.

У дипломатичній комунікації евфемізми виступають важливим інструментом збереження міжнародного діалогу. Вони дають змогу замінити категоричні або конфліктні формулювання на тактовні та урівноважені висловлювання. Такі мовні стратегії дають змогу політикам підтримувати продуктивну атмосферу перемовин, уникати прямих звинувачень та зберігати потенціал для майбутньої взаємодії навіть за умови істотних розбіжностей. У своїй промові про відносини

з Китаєм у квітні 2023 року президент Джо Байден [3] навмисно використовує низку дипломатичних евфемізмів, щоб пом'якшити та технократизувати гостроту міжнародної конфронтації. Фраза **«constructive risk management»** – **«конструктивне управління ризиками»** слугує м'якою заміною для прямої та конфронтаційної стратегії **«containing Chinese expansion»** – **«стримування китайської експансії»**. Цей вираз перекладає геополітичне суперництво не на відкриту боротьбу за вплив. Акцент на **«open channels of communication»** – **«відкриті канали комунікації»** є іншим ключовим евфемізмом, який маскує реальну загрозу. За цим виразом стоїть не абстрактне бажання спілкуватися, а конкретна мета **«preventing military escalation»** – **«запобігання військовій ескаляції»**. Таким чином, акцент на комунікації слугує буфером, що приховує похмуру перспективу збройного конфлікту.

Окрему категорію становлять юридичні евфемізми, що використовуються для легалізації суперечливих політичних рішень. Наприклад, у контексті боротьби з тероризмом набув поширення термін **enhanced interrogation techniques** із промови Джорджа Буша-молодшого [4], який семантично замінив юридичне поняття **«torture»**. Ця лексична заміна дозволила уникнути порушення міжнародних конвенцій та кримінальної відповідальності. У промові Барака Обами про операції безпілотників [6] використовувався термін **«targeted operations»**, що замінив пряме **«extrajudicial killings»**. Цей евфемізм створював ілюзію правової обґрунтованості дій, які інакше могли б кваліфікуватися як порушення міжнародного права.

Отже, аналіз промов американських президентів остаточно підтверджує, що політичні евфемізми є не просто стилістичним прийомом, а потужним інструментом стратегічної комунікації. Військові, суспільно-політичні, дипломатичні та юридичні евфемізми системно використовуються для трансформації суспільного сприйняття, м'якої пропаганди та легалізації складних рішень. Вони слугують семантичним буфером між жорсткою політичною реальністю та громадською свідомістю, дозволяючи представляти конфлікти як технократичні процеси, економічні кризи, як «перехідні періоди», а силові дії, як правомірні заходи.

Література:

1. Януш М. Політична лінгвістика: стратегії комунікативного впливу. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 245 с.
2. Biden J. Remarks by President Biden on the Economy. The White House. 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches->

remarks/2022/03/15/remarks-by-president-biden-on-the-economy/ (дата звернення: 21.10.2025).

3. Biden J. Remarks by President Biden on United States' China Policy. The White House. 2023. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/15/remarks-by-president-biden-on-united-states-china-policy/> (дата звернення: 21.10.2025).

4. Bush GW. President Bush Delivers Graduation Speech at West Point. The White House. 2006. URL: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2006/05/20060527.html> (дата звернення: 21.10.2025).

5. Obama B. Remarks by President Obama on the Strategy to Counter the Islamic State of Iraq and the Levant. The White House. 2014. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/09/10/remarks-president-obama-strategy-counter-islamic-state-iraq-and-levant> (дата звернення: 21.10.2025).

6. Obama B. Remarks by the President on Education Reform. The White House. 2013 June 6. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/06/06/remarks-president-education-reform> (дата звернення: 21.10.2025).